

Till
Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM
Ert diarienummer: KU2017/02640/D

Yttrande över ansökan från Islamic Centers Församling angående att bli statsbidragsberättigat trossamfund

Myndigheten för stöd till trossamfund har anmodats att inkomma med yttrande i rubricerat ärende.

Sammanfattning

Myndigheten föreslår ett avslag till Islamic Centers Församlings ansökan. Ansökan visar att Islamic Centers Församling på många sätt uppfyller de förväntningar och krav som enligt lag kan ställas på ett statsbidragsberättigat trossamfund. Emellertid ser myndigheten ett antal områden i ansökan som väcker frågor.

Islamic Centers Församling är ett registrerat trossamfund som huvudsakligen betjänar lokala medlemmar och med huvudsaklig verksamhet på en ort. Samfundet redovisar en viss regional verksamhet, men denna får anses vara mer sporadisk; myndigheten anser därför att samfundet bättre platsar i ett befintligt riksförbund.

Den ekonomiska redovisningen påvisar att den verksamhet som direkt kan kopplas till trossamfund i stor utsträckning finansieras av medlemmar och betjänade, men att samfundet under de senaste åren sett till denna del av verksamheten haft ett negativt resultat; hur detta balanseras framgår ej, men med stor sannolikhet är det med överskott från samfundets grundskoleverksamhet. Huruvida det kan anses att samfundets medlemmar och betjänade i *huvudsak* finansierar verksamheten blir därmed en bedömningsfråga.

Att stadgarna kräver att styrelsen måste pröva lämpligheten hos eventuella förslag för nya medlemmar till styrelsen väcker frågor om församlingens demokratiska struktur; likaså det faktum att stadgarna inte uppger hur medlemmarna skall sammankallas till ett årsmöte eller några minimikrav för mötets konstituerande.

Slutligen tillämpar Islamic Centers Församling medlemskap per hushåll och har inte särredovisat hur många medlemmar trossamfundet har sammanlagt. Även sett till hur många som är betjänade framgår det inte hur många unika betjänade samfundet har.

Inledning

Islamic Centers Församling (härefter ICF) har enligt ansökan varit verksam i Malmö sedan 1983. ICF huserar i Islamic Center med tillhörande moské i Jägersro, Malmö, sedan lokalerna uppfördes samma år. ICF tillhandahåller i all väsentlighet den typ av verksamhet som kan förväntas från ett muslimskt trossamfund. Därutöver driver ICF en friskoleverksamhet.

LAG OM STÖD TILL TROSSAMFUND

Lagen om stöd till trossamfund säger i §2 ("Mål för stödet") att stödet skall bidra till att skapa förutsättningar för trossamfundet att bedriva en *aktiv och långsiktig inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg*. Lagen säger vidare i §3 ("Förutsättning för statsbidrag") att statsbidrag för lämnas endast till ett trossamfund som *bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på, och är stabilt och har en egen livskraft*.

GÄLLANDE MÅL FÖR STÖDET

Som ovan nämnts skall statens stöd till trossamfund bidra till att skapa förutsättningar för trossamfundet att bedriva en aktiv och långsiktig inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

I sin ansökan uppger ICF att samfundet tillhandahåller "imam och bönestunder", och därutöver är behjälpliga vid övergångsriter, där "vigslar, skilsmässor och begravningar" nämns specifikt. ICF "kan också erbjuda rådgivning och stöd genom livets olika faser och i svåra situationer". Man redovisar ett stort antal gudstjänster och besökare i den statistik som presenteras i ansökan. Statistiken redovisar även regelbundna vigslar och begravningar, tjänster som tillhandahålls inte endast i Malmö, utan även regionalt, så långt som Halmstad norrut och Kalmar österut.

ICF är även huvudman för friskolan Ögårdsskolan, en verksamhet som är inskriven i stadgarna §2 som ett av ICF:s ändamål och som regleras i § 12. ICF uppger även att samfundet har andra typer

av utbildningsinsatser; exempelvis tar ICF emot studiebesök från skolor samt anordnar eller medverkar i projekt och konferenser.

Myndighetens bedömning:

Myndigheten bedömer att ICF verksamhetsinriktning uppfyller målen för stödet som det anges i lagen. Det är tydligt att ICF bedriver den typ av verksamhet som lagen föreskriver för stödet. Att ICF därutöver bedriver andra typer av verksamhet bör inte ligga ICF till last.

GÄLLANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR STÖDET

Enligt den proposition (1998/99:124) som ligger till grund för lag om statsbidrag till trossamfund gäller som villkor för sådant stöd att trossamfundet skall bidra till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på och är stabilt och har egen livskraft.

1. "bidra till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på". Av propositionen framgår att kraven som ställs främst skall vara av formell natur, men det bör också ske en prövning av hur samfundet förhåller sig till samhällets grundläggande värderingar. Detta får dock inte innebära att det sker någon närmare prövning av samfundets lära i förhållande till samhällets gemensamma värdegrund. "Av väsentlig betydelse... att trossamfundet verkar för att dess medlemmar och betjänade deltar i samhällslivet och att samfundet klart markerar avståndstagande från antidemokratiska strömningar i samhället"

ICF har i den ansökan man inkommit med en sida med titeln "Islamic Centers Församlings värdegrund." I den redogör ICF för samfundets syn på frågor som människors lika värde, demokrati samt kvinno- och barnrättsfrågor. Därutöver skriver ICF i stadgarna §2 *Ändamål* att ICF skall "verka för integration av muslimer i det svenska samhället och uppmuntra till delaktighet och samhällsengagemang".

Myndighetens bedömning:

ICF visar i sin presentation att samfundet delar de grundläggande värderingar som samhället vilar på, och att samfundet därutöver bidrar till att upprätthålla och stärka desamma. Samfundet vill arbeta inkluderande och motverka diskriminering, har en till det yttre demokratisk struktur och uppger att man bidrar till att integrera såväl samfundet som medlemmarna i samhället.

2. "samfundet skall vara stabilt"

I propositionen anges att samfundet skall ha haft verksamhet i landet i mer än 5 år, ha en fast och tydlig organisatorisk struktur, ha eget ledningsorgan i Sverige, disponera (äga eller hyra) lokaler för sin verksamhet. Propositionen anger också att stabilitet skall visas i ekonomiskt hänseende. Verksamheten bör i huvudsak finansieras av dem som är medlemmar eller betjänas av samfundet och är bosatta här i landet.

Enligt ansökan grundades ICF 1983 i Malmö. ICF har sedan dess huserat i den byggnad som benämns Islamic Centers lokaler i Jägersro, Malmö. Enligt stadgarna har ICF en styrelse som skall sammanträda minst en gång per halvår, och den är ICF:s verkställande och förvaltande organ. ICF har en styrelse som väljs på årsmötet. ICF:s medlemmar har enligt stadgarna §5.2 rätt att föreslå medlemmar till styrelsen; förslagen skall prövas av styrelsens i enlighet med en checklista i stadgarna §5.2, där bland annat den befintliga styrelsens godkännande nämns som en punkt.

Stadgarna §9 redogör för hur årsmötet skall hållas samt vad som skall behandlas på årsmötet; emellertid saknas information om hur och när styrelsen skall kalla till årsmötet. Där står även att röstlängden skall fastställas som första punkt på årsmötet, men det framgår inte hur många röstberättigade medlemmar måste närvara för att mötet skall kunna hållas. Sammantaget innebär detta att styrelsen i princip kan kalla till ett årsmöte med ett fåtal röstberättigade medlemmar.

Enligt ansökan har ICF sedan startat finansierat sin verksamhet med hjälp av medlemsavgifter, donationer och avgifter. ICF bedriver sedan 2003 en grundskoleverksamhet i form av friskolan Ögårdsskolan. I den ekonomiska redovisning som inlämnades tillsammans med ansökan gick det inte att utläsa hur intäkter och kostnader är fördelade mellan församlingens ordinarie verksamhet och grundskoleverksamheten. Myndigheten anmodade ICF att inkomma med ekonomiska redovisningar där det tydligt framgår vilka intäkter och kostnader som är kopplade samfundsverksamheten. Sådan redovisning har inkommit och finns bifogat till detta yttrande. I redovisningen framgår att ICF de senaste åren haft ett negativt resultat, där intäkterna för 2016 motsvarar 67% av kostnaderna, och för 2015 73% av kostnaderna. Huruvida ICF balanserar det negativa resultatet med befintliga resurser eller med överskottet från grundskoleverksamheten framgår ej.

Myndighetens bedömning:

ICF är en församling registrerat som ett trossamfund; samfundet och församlingen är alltså samma juridiska person. Enligt vad som framkommer i ansökan har ICF

bedrivit aktiv och organiserad verksamhet sedan ca 30 år tillbaka. Emellertid har den verksamheten varit lokal, och i viss mån regional. ICF:s stadgar påvisar att samfundet har en organisationsstruktur som i stort är demokratiskt uppbyggd – emellertid är stadgarna §5.2 problematisk då förslag till nya medlemmar till styrelsen i princip underkastas den befintliga styrelsens godtycklighet.

Även hur och när ett möte kallas till underkastas i stort den befintliga styrelsens godtycklighet. Sammantaget torde detta anses utgöra ett demokratiskt dilemma.

En stor del av ICF:s ekonomi rör samfundets grundskoleverksamhet. När trossamfundets församlingsverksamhet särredovisas framgår att denna verksamhet, åtminstone under 2015–2017, inte bär sig självt. Hur underskottet balanseras framgår inte, men det ligger nära till hands att anta överskottet från grundskoleverksamheten täcker kostnaderna. Sett till förhållandet mellan underskottet kan det emellertid anses att samfundets verksamhet i stor utsträckning finansieras av dem som är medlemmar eller betjänas av samfundet. Huruvida verksamheten ”i huvudsak finansieras av dem som är medlemmar eller betjänas av samfundet” är dock en svårare fråga.

3. ”Samfundet skall ha egen livskraft”

I propositionen anges att samfundet bör som huvudregel betjäna minst 3000 personer. Om samfundet betjänar färre än 3000 personer kan samfundet ändå bli statsbidrags-berättigat om det utgör en del av ett internationellt verksamt trossamfund av betydande omfattning och att man tillsammans med andra trossamfund inom samma samfundsfamilj bildar ett organ för samverkan om fördelning av statsbidrag. (Jämför Ortodoxa och österländska kyrkors ekumeniska råd och Islamiska samarbetsrådet.) I propositionen anges även att ”i kravet på egen livskraft ligger för det andra att trossamfundet bör bedriva verksamhet på flera platser i landet”.

Enligt den statistik ICF inlämnat i samband med ansökan framgår att samfundet tillämpar hushållsmedlemskap, och att ICF:s medlemskap per oktober 2017 hade 1483 familjer/hushåll. Om man antar att varje hushåll består av tre personer skulle det innebära att det totala antalet medlemmar är 4449. Därutöver redovisar man för sammanlagt 107 400 betjänade personer under 2017. Detta är dock sett till totala antalet besökare sett till samtliga gudstjänster under året; det rör sig alltså inte om antalet unika besökare.

ICF:s huvudsakliga verksamhet är lokal, med, såsom tidigare noterats, viss verksamhet – såsom vigslar och begravningar – på regional nivå. Samfundet är alltså, i all väsentlighet och såsom

namnet antyder, en församling som bistår med vissa tjänster utanför upptagningsområdet. Det går inte att utläsa att denna typ av verksamhet skulle vara regelbunden; snarare rör det sig om en sporadisk verksamhet som ICF assisterar vid.

Myndighetens bedömning:

ICF:s verksamhet är huvudsakligen lokal. Sett till detta vore det mer lämpligt att ICF väljer att ansöka medlemskap i ett av de sju riksförbund som idag utgör Islamiska samarbetsrådet.

Det totala antalet medlemmar eller betjänade framgår ej, men utifrån de siffror som ICF angett i sin ansökan kan man sluta sig till att redan antalet medlemmar, utan att se till därtill betjänade, överstiger de 3000 som huvudregeln stipulerar som minimum. Man kan även sluta sig till att antalet betjänade sammanlagt överstiger detta antal. Emellertid är detta inte säkra siffror, och om ICF beviljas statsbidrag måste ICF komplettera sina statistikmodeller.

Avslutning

Avslutningsvis föreslår myndigheten ett avslag till Islamic Centers Församlings ansökan. Även om ICF fyller de krav som uppges som målet för stödet, uppvisas ett antal områden där ICF behöver förtydliga sin verksamhet innan myndigheten kan förorda ett godkännande. Därutöver kvarstår det faktum att ICF i all väsentlighet är en lokal församling, om än juridiskt registrerat som ett trossamfund.

I detta ärende har direktör Åke Göransson beslutat. Handläggaren för religiösa minoriteter Hasnain Govani har varit föredragande.

Alvik den 16: e augusti 2018

Åke Göransson

Hasnain Govani

2018 -08- 09

Dnr 4.4/0075 (K)

Malmö 2018-08-07

Härmed inkommer vi med komplettering med resultaträkning för Islamic Centers Församling separerad från skolverksamheten, enligt begäran. Vänligen bekräfta att ni tagit emot kompletteringen.

Med vänliga hälsningar

Elin Wihle

elin@islamiccenter.se

tel: 0739-399366

Islamic Centers Församling

Resultaträkningar för församlingen åren 2014-2016

	2016	2015	2014
Församlingens intäkter	1 136 244	1 156 707	970 722
Församlingens kostnader			
Personalkostnader	-1 139 931	-1 014 650	-1 194 002
Övriga externa kostnader	-515 746	-520 396	-421 145
Avskrivningar	<u>-37 000</u>	<u>-55 600</u>	<u>-36 000</u>
	-1 696 677	-1 590 646	-1 651 147
Församlingens resultat	-556 433	-433 939	-680 425
Intäkter i % av kostnader	67	73	59

2018 -08- 13

Dnr 4.4/0075 (18)

Islamic Centers Församling

Resultaträkningar för församlingen åren 2014-2016

	2016	2015	2014
<i>Församlingens intäkter</i>			
Religiös verksamhet (begravning, vigsel, skilsmässor, studiebesök)	652 804	695 402	571 425
Medlemsavgifter	352 300	280 000	229 050
Erhållna gåvor och donationer	131 140	181 305	148 834
Bidrag för arbetskraft	0	0	<u>21 413</u>
	1 136 244	1 156 707	970 722
<i>Församlingens kostnader</i>			
Personalkostnader	-1 139 931	-1 014 650	-1 194 002
Övriga externa kostnader	-515 746	-520 396	-421 145
Avskrivningar	<u>-37 000</u>	<u>-55 600</u>	<u>-36 000</u>
	-1 692 677	-1 590 646	-1 651 147
Församlingens resultat	-556 433	-433 939	-680 425
Intäkter i % av kostnader	67	73	59

